

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. *Tilleggsliste til N° 7.* Fylke: *Vest Agder -*
 Tilleggsspørsmålnr. *Skar va niefør om våren -* Herad: *Hidra -*
 Emne: *Skar -* Bygdelag: *Østre Hitzøy -*
 Oppskr. av: *Laurids Erikssoen*, Gard: *Hområs -*
 (adresse): *Trasvåg* G.nr. *26* - Br.nr. *19 - Kringsjø -*
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Seett, å høirst av unge å gamle -*
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR
 Eg trü at eg for år tehave he bl'a, skreve om detta emne (Skar) te S.L.K. forskning institut. Hområs å ein a dei 4, fældgare i Hidra stor 4. hie. hell 48 engel-sk. kunne fo 17 nöud å 45 söne. småbrügan prä ei te fire Kjyr. Tip, tip, oldefar, Hans Ebhesen, va hobbman på Hområs. Tip oldefar, Hans Hansen va hobbmann på Hområs, Oldefar, Børut Pedersen va garfud der, å eigde ei hüd. Bestefar P. Børutsen ate ei halv hüd jor. va än los å fisker. Far Olaus Erikssoen Sjømand. eigde 3 engelst. jor, te fo 3 Kjyr å 5 söne. Eg eige Co ein engelst. te ei Kjyr, 1915-1916. eigde Kåda gar, 4 Kjyr, (Østre öya) Eg he sian guttedaen entresert meg sägegransning (å Historie) Fiska någa vintra. Kysten Kristiansand. Hängebünd - Seilt i 1890 åran. He snakka me ein masse folk fra test. Sör å vestland om folke liv å naturen, i mitt lange hirstid (Helst i U.S.A.) å då Sörland, og då Hidra, å rette natur for lönskoz, der tree for skar, groter å den ibland, så å kompetent te å kunna seia da som å rett å rimelig om dette emne. öü for så å seia alle landets bygde - Ravn - Asal å sölv - asal, og selje, å beste skavene. Dei gro helst i bergrivne å i üfore - å jo nærere sjöen jo mein skavene. Alt så - Dei gro itje saman som ann lönskoz i teig - men spredt i as å li, Ravn å asal tale itje å bli mijs skadd, (Strippas for greins)

Dei må hoggast heil ner for i ~~ikke~~ stamme a' rot rotne.
(Altså kann ikkje kjøllast.) De teg mest ein mandsalder
for dei gro te nage tre atte, så seint gro dei, Selja
kann au fa' knøttk me greinen plyndra. Som folk
både frå by a' barstog kann merke gro derimot
Osp tett i teiga. den brungast au te skar, men
den a' meir ramm- og am formoje (Uvedog stull.)
vil je kjyn sære tenna a' mjelka ramm som
sod og store seia frå alle bra a' ordens bonna a'
småbrøgera i laune som i faren ti støtta sine
krøtur me skar, at kane ga krær kjyn et pas=
seligt lang me skar, Ca. 10. a 15. Kg. te middags=
gjerv. a' ei stum ette nage hyling, hell lihoi
(røstehoi) Nybare, hell molle kjyn fekk så a'
sei bare enghoi, hyling, list, sundre. For mjelt
a' smør måtte selast. Litt formoje skar, tare, sild,
ville je usmag (A forståelig) Som nebut, Den
ramme seige skar bork (både for ikonamisere)
a' sære tenna he i tra mang uvedog, nant sted seg
slig at dei sto ikkje ha lov te a' stulla krøtur
for de rappe på lande i eldre ti som på sjøen.
(Fiskaran seie: Der a' alleslags folk på sjøen.)
Der va stort seet ein god del ligegjyldig ansvarsløs
for dei gamle, for sine bodur og de helst for krøture
i eldre ti, De a' rett at der a' adskillig næringverdi
i skar men, en bonde kunne nokk ha ein fjøring
vide lunki te sie brug, ^{te skar} men de a' tenkjelig at han
kunne leiga bort te andre ospeteig som låg langt
fra hus. held a' je husmann i nari skar trea
som grodde i inføre langt frå hus, Rån, Asal,
gro sjelden på slett a' myr, men den tage seg gått
ind me blom a' her planta 8 a 10 m. fra krærandre
lengs bredden av tjern a' kanal, Bjørk, Lig årr og
nåletrabork, egna seg ikkje for skar, men va dei
hogg vinter ve, tog dei heim a' ga krøtur eig a' bjørke=
rise, (anså go næring i) Skarve blei som regel hog=
gen two gånge i vege, a' måtte ligga ude på bagtuna

(Mærk.)

Ka' nell hanna
kjyn me sære
tenna.)

Vant for a' tygge
på ei go ti a' da'
jeng mjelkramm
net. (De teg da'
ti a' mije go mad
a' fa' den normal off)

Emne Skav-

Skarbork va seig nokk te a' tygga, sa' Krotur matte ha ann heilt friskt. Sa' au' me' hulynga som dei slo a' et koter lang me' langorv a' stutt lyngja' i buimark pa' lyngflakke. Fattige sma'bringere skar lyng me' sigd tinter a' var. Lynga va den som herge dei meste vint fra vardoie, for som mang ein gamal pa' So' a' Vestland emne kann fortela, sa' va da' ein isel usjekk i eldre ti, at dei sto ha ei hel tro kynn pa' bas meir en dei kunne fo'. Dofor bli da vardoie ba'de i lusa i flor, De hoirte mannen te a' hogga skav, a' i hestefars ti va der mange som itje sigde mesag, sa' botta dei stamne a' me' isse i: to alen lengda, dei Kalla dei branna, sa' au' me' greinen, tykkast Kalla for strake i tunne for strengling, sa' rise, Mannen a' guttan (hell bodu) har alt heim i ryggbyrre pa' tog, da' treng i fildra a' kupert sa' itje best kjem framn, Men som da' alti he vore me' ein a' annan da'ven do'negt. da' matte helst kana bare, Som da' heite: Hu' fadde ba'de haun a' angann - De ska sandelig itje na'ge konst hel storkje te a' skava den ra' bork a' stave-veen, som andre gutta skava eg au' i 1880, aran, a' fra da' eg ser i sporeliste, kjem eg pa' na'gen i sin bygd, a' hoirt fra mang ei ann bygd, ta' sosse a' a' felt dei stelde seg inne i stava for a' sidla maklig a' varmt att me' agnen a' skava, galvboran va hallantoms rettkloint for a' slet hogd, dei sadd pa' krakk a' sette ennen av brannen mod glolve, stotta mod ennen a' senja sa' ba'de senje enne a' galve va rampant, galve me' glabanne hale fra da' ennen a' brannen kneza gra'be ettekvert, sa' tog dei ein ei steinhella a' lae ove a' sette brannen imod, au' sa' pa' heiltgolv for itje a' gnobla hal- au' sa' he eg sett dei som hadde ein stygg staur i katteloz' krona fast i loptshjelke a' galv me' ein passelig stor hog, skammel att me' te a'

4
 legga å støtta stratte, å strengling, å gjæn, så kunne
 dei holla gjæn still, å dra i Skavereen, men
 Krær flor (Fjøs) hadde ein tombås, og der va allri
 så kalt om vinteren i ein flor. Ya gått Kladd va
 der sjellam så kalt at ein ikje kunne sidde i ei
 a svalen å skava, å der, å i bås, va støtte å stae
 go, så brügte dei ein halvleden langorvja (Spöda)
 å sveibte någe stry å fülle om hejje enna å brügte
 den som banekiv, dei som hadde banekniv å
 Kromkniv, brügte dei te skava mæ. (de va kniva
 ein brügte å laga trekjörle å tre redskah.) Så
 laga Krær konnug mann å gått seg dñalige gjäkniva
 av halvslidte gjäa kalla hálkekniva. der va fire
 slige blyhálka i Krær te å holla knivsblae gått
 fast te skapte. (Som sinkeskür i kassehjörne) så sadde
 dei på Krakk mæ brann mellom knean mod hás
 å bräste, å skava (Skar:) fra mit på brann opöve-
 lerdig ein enne, så smü brannen ront, tyfille bran-
 na, va de snart jort mæ kvasse öks å telje bork-
 ken a, å så hakka dei han passelig som på den store
 hoggestabbe på fagtüne, da jekk i ein fei mæ dei
 skarpe hálkeknivan mæ knivbakje mod knea,
 å spiza op greinetoppan, å flengde borken av streng-
 lingann, så samla skave op ettetvört i svega
 ryggkorje (Kjipe) så storta skave i ein linge omma
 å skür på utsia av löveggjen, So kunne vare
 någe mörtit i gamle flora mæ etpar glugg mæ
 spjærjem före, men å skava va så lige te å lett,
 at de jekk mest a seg sjel. selje, den venta dei helst
 mæ te varen, da svaen jekk, så sevle (Flatta) dei bork-
 ken a, å veen kalla dei för sevlinge, Nå a de gått å
 första at dei som skarte sam mæ konsevit ettplan
 og orden, hadde sine små stöve mæ unga å ödre
 så de alte, å mangeslegs nödvendig arbei, hadde
 si stöva te rådighed å ikje dra in ein mengde rå
 kall sürlukktande stövene mæ barsiltjering og
 gamle sköbelige senjeliggande å grua seg

Spørsmål 1- De æ tuill.-(2-) De æ stort tuill. Eg he snakka me mange slaktera og gamle krotur handlara-
men der ei kjyr for skae i Kalvinga, æ for da im Kalla
brølesjuga, æ for da at kjyra molka gått, la i lera
æ et halvt år, hell så, da bli kjode morkt æ mindre
verd. annet æ tuill.-(3-) Om umådelig mengde, vert eg
ikke, De æ nokk någe dunt tuill.-(4-) Her va nokk helst
lide av ask æ alm: lande, Almebork heitka folk æ
koga, te pålagt kalv. Alle som hadde skavere bruga
skav. Ein rimelig regel va et passelig fang full
te middagsjev, blanna me asp skav, æ somme
fattige småbrug, någe lide eige skav attete, rest æ
Sp. æ enfoldig tuill.-(5-) Skisse tekning av skavekniv
æ utjendt. Ein vanlig halvslott tjæ æ mange
gange her skavekniv-brugt sitker nokk i Sør
æ vestlandsbygger, bland nævenyttige folk, her
eg høirt.-(6-) De kann nokk vere at ein på premie
tiv småbrug her mytka ståande staur te jelp te
kloiva bannstaga opp te jore, bann, men langskal-
la germanara he brugt sjerebent te savore frå Arill
okka stamfarsti. Eg skata et foto av gamal sjerebent,
æ av kromkniv, æ bantkniv, æ sanna Etnologisk selskap
(7) Kansje: etko bygd me mije aspestkog (8) Utstif-
ning sjef H. Ylstad fortel frå ei fjellbygd da et ein
far delte skogen mellom bodnam. Ein fekk all
bjørke der, Ein fekk all foræ der, Ein fekk alle
skavetrea der, den fjære fekk beide (9) utjendt
(10) Komm ann på bonens jortelag.-(11) Stein ska-
vehella, yders fa, sosne fattige småbrug-brugte
te æ vatna for stavegálve, (12) Tufte kall æ
garnisse æ kjæ ei æ same ann æ någa fa sage (æ tåset).
om den goe glæ misse som folk frå Arilds ti
viste Holt trold æ utyske vekk frå gartun æ
huse, frå sjuge folk, æ fa, æ bara bringa lykke
me seg - va grunnjill æ fredelig, æ den bone
som ikke kunne sjå ann bork va sett tebage på skava
re, hann måtte naboa senna tebage te galehuse.

9691

Ukjendte) Godt folk som har evne og interesse for vitenskap
til folke oplysning til ore for vort gode land. Ma' eg ytra
naga or, a' fortala dotke et gram om da som eg na' grinne meg ore, na'
eg na' bli gamal a' ikje omna' he lenje prenta nage av Hidra bygdesaga som eg he optegna
fra arkiva a' mindtlig fra gamle sian 1888, a' vill samla sa' lenje eg lese, ma' moje udlegg
a' mangfoldige reise am i bygda jonnou a'ran, a' tesjoss a' i U.S.A. fra
bygdefolk, da' same ti, samla te Nasjonal Historie Folkemuseum - beviselig he H. Herredstyre
a' da meste folk i tia vore a' a' inod-da' dei meine at da gamle vill sellda bygda full a'
toring- a' saga som talle, a' storre fiskehada. (Tidsanna) Hanges venner - Lamer a'
yndremisjon he i tia breudd, a' kasta pa' sjien, fleire samling av kominearkiver -
Der he ikje vore nagen sagesamler i bygda sian Kristen Omrand omkring
150. ar sian - Eg he lenje Kjobmann L. Ulland. Fiskehavn sian 1915; te a' senna
O.S.S. all steinalderfunn. (a' a' pa' vakit.) Tidlig ein Sandagsmara, fekk eg berge
da Hallamste steitai som fisker Lars Oddeu fekk i raketrail pa' rene
som Bygdoy museum fekk for naga ar sian, Hann kasta nage pa' sjien
(da eg fekk stoppa da) Eg he naga gange sendt saga te Folkeminessamling
(Mulig a' da ikje framkomme) - Eg he sendt saga te Dr. Nils Lid S.L.K.F.
institutt, Eg he kjundskap te skilsfart i eldre tie optakna om sjofart og
udvandring - Hidra Kirkja saga. Ujerninga Kriminal saga. Uffe 1800. 1814.
a' fra falkeline a' anna - He skreve adskillig te "Grannen" Saga for by a'
bygdam. (Ikje na' lenger) for religiase styres L.F.N. teg bare inn salsia
a' da bli orlig saga lognagtig - Eg he skreve fiskeri saga fra dei eldste
tie a' send Fedrelandsvennen" min kamerat Ned' Seland ska redigera saga
for Fiskerforningane. Alle sildefiskeri sagan, ia he eg ikje sendt. Y for
sag eg i fiskerpaessa Skagerak" et stykje fisker saga av ein Ostlenning som
fra lyst te siot va' domt skryt a' vrael - helst om budtyper, Vagauste utkjund
ma' har a' harfiske, Injen egte a' orlig fisker a' sjomann. Kan fordoie domt
skryt - Vor kjendte Klage storfisker Ludvig Laining Anasira. Na' moje gamal,
stevir eigang et orar i blade: Da om Valleroy sildefiske i eldre ti, a' langfra
nestig - Eg vil hell ikje ha min samling i Fisker saga, enn hoba ma' viont
Eg ma' vist fa' den tebage - Y vinter he eg fra gamle kniste lappa
skreve ein storre kladd om den meste fordomm a' ovetru i Hidra
fra gamle dae, te 1880. a'ran. Da he on vore meg moje
ampe a' udlegg - Korne de godt folk hjelpe meg te a' fa' trykt
et hefte av da, a' at eg fekk et kopi av da te oppbevara i min
dokumentsamling i atka nevnte museum, Mulig at dotke
reit nage om vor gve statsmaktt vil kosta trykt av verdifull
saga te vort lands gode. Ma' eg he om de vil senna meg naga or
om eg ma' senna dotke den kladd fortalt av bare brafolk (a' sjia den ore)
sa' eg sleppe a' grinne meg dei seinste ara, at heile mitt liv in a' slit skaga
ma' meg i grava - (Ja da ville vore greit) Laurids Eriksson -